

वैदिक सम्यता

अधिकतर विद्वान् वैदिक सम्यता का काल २००० ईस्वी ईसा पूर्व से ६०० ईस्वी ईसा पूर्व के बीच में मानते हैं।

वैदिक सभ्यता

- ऋग्वैदिक काल (1500-1000 ई० पू० तक)
- उत्तरवैदिक काल (१०००-६०० ई०पू०)

वैदिक सभ्यता

संस्कृत	लॅटिन	अवेस्ता	ग्रीक	इंग्रजी	मराठी
पीतृ	पेटर	पैतर	पतेर	फादर	पिता
मातृ	मैटर	मादर	मादेर	मदर	माता
द्वौ	दुआ	-	दौ	दू	दोन

भूमध्य
समुद्र

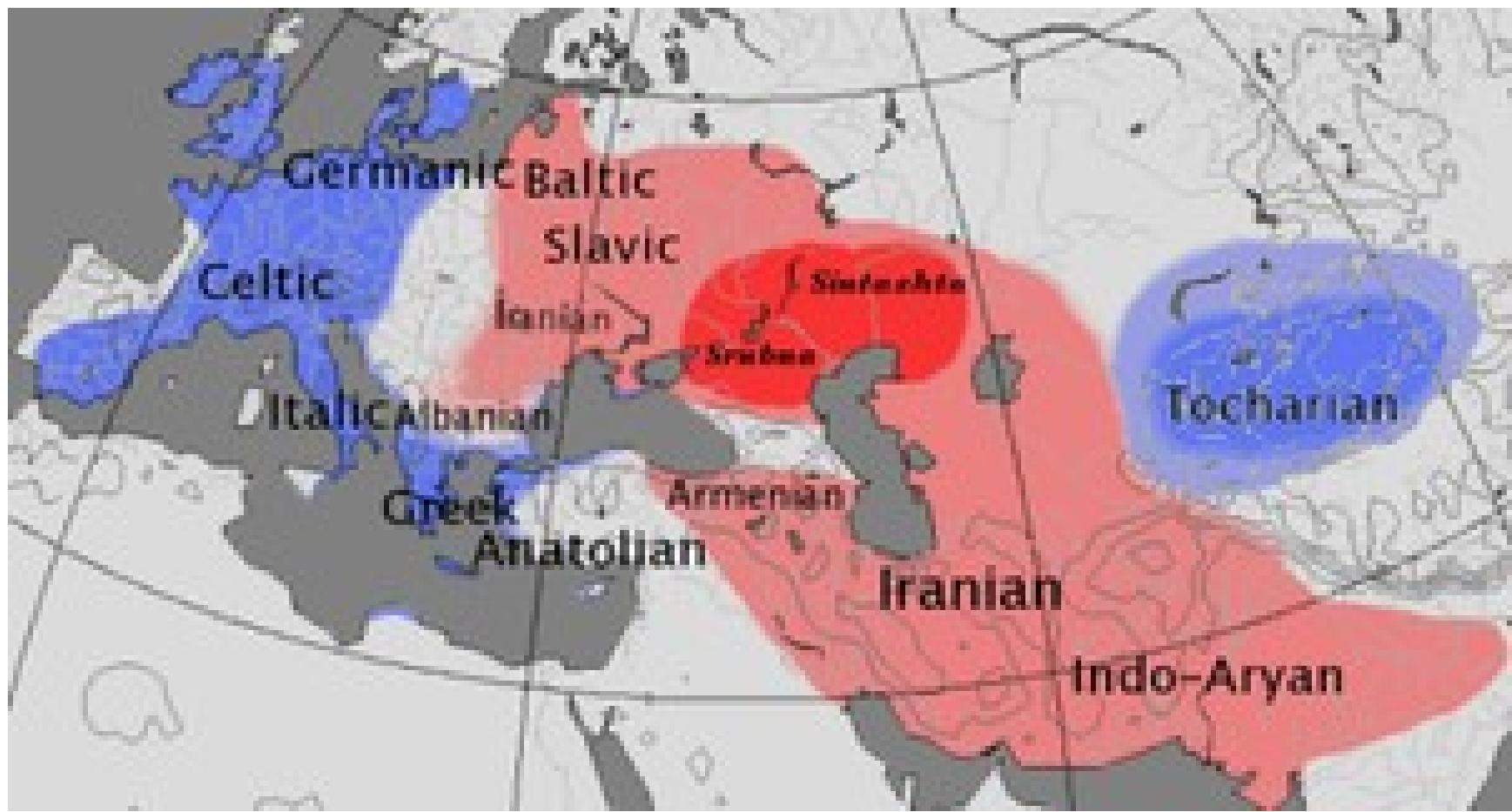
काका

समुद्र

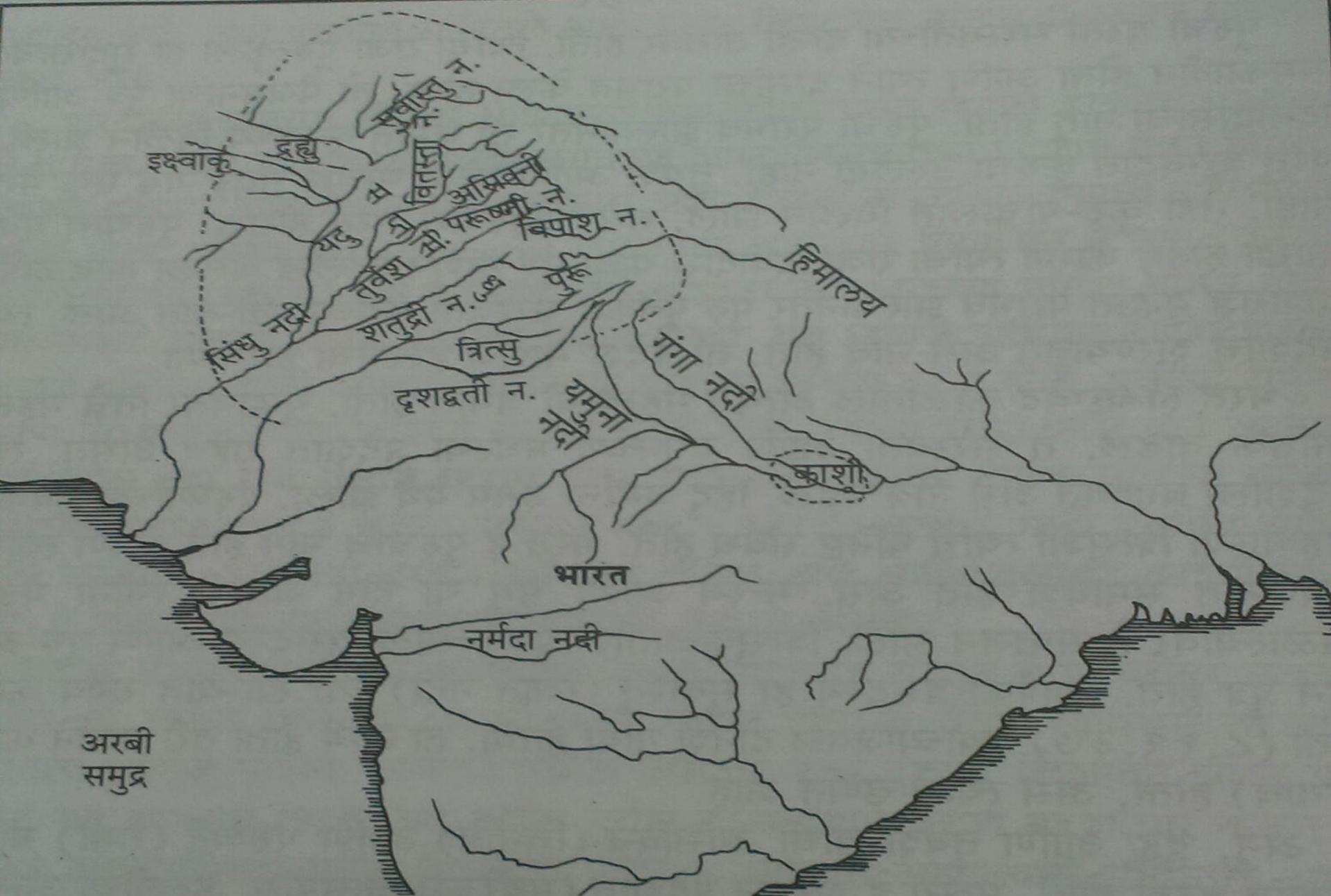
कॅस्पियन

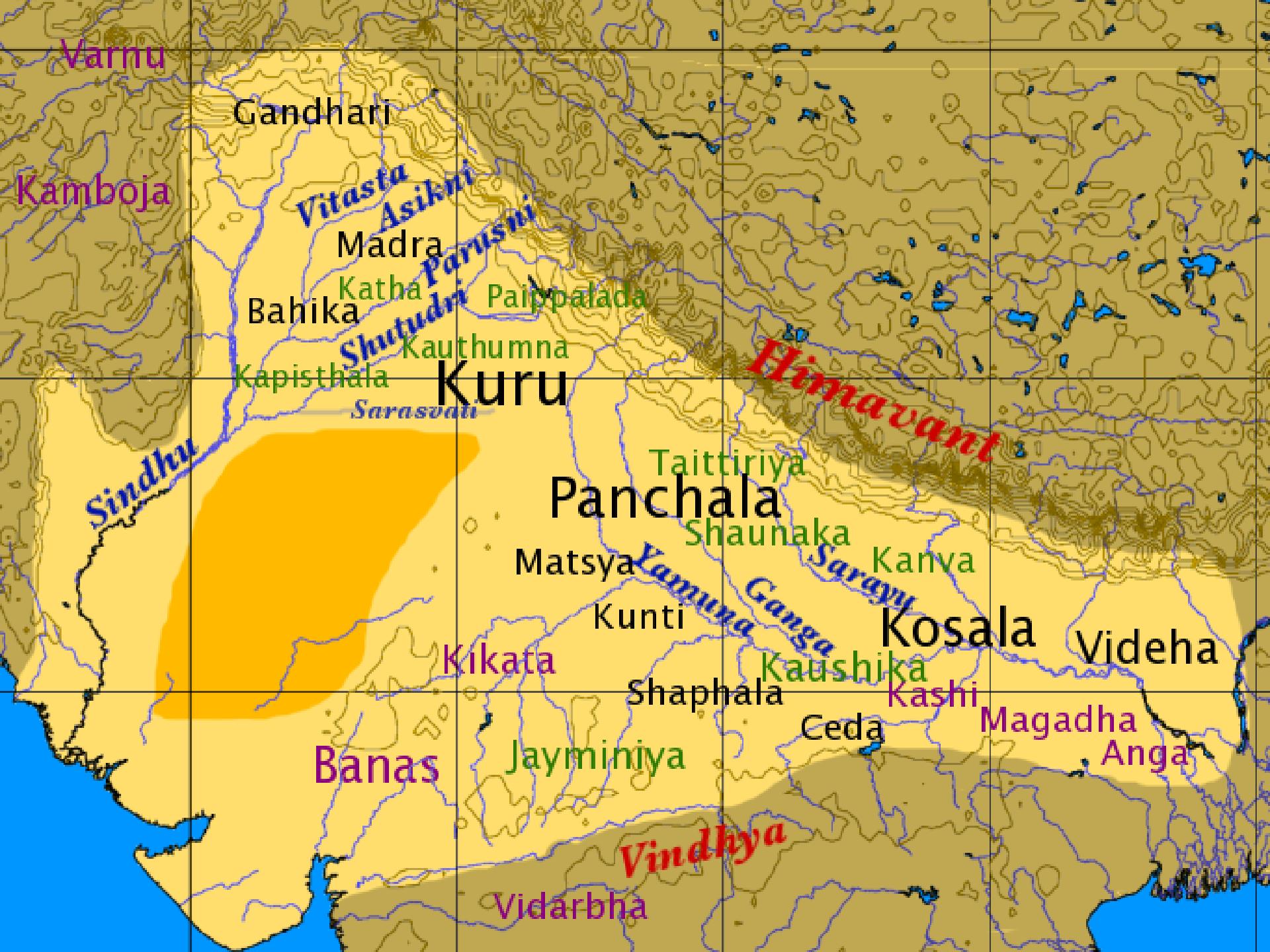
समुद्र

अल्टाइ
दाग

आकृती २.१ : सप्तसिंधुच्या प्रदेशातील आर्याच्या वसाहती

अग्निशुद्धायनम् ॥ उ० ३४ ॥ अङ्गीनं । त्रिंशः पुरा चैर्णैः प्रहस्ये । हृषीः अद्विष्टं
पलिमारं रुद्रं चारोः ॥ अङ्गीनः अर्णवः कर्मिनिः इत्यः । कर्तव्यः इत्यः ॥ यः ॥ इत्या
कुमा ॥ इह वृद्धिमाल्यानिः ॥ कर्णिः ॥ अङ्गीनूपिष्ठः इत्यः ॥ ३४ ॥ इत्येष्वाग्नीं
यास्वामृतम् ॥ अर्णवः ॥ इत्यः ॥ अङ्गीनः किञ्चत्ते ॥ पर्वतः ॥ अर्णवः ॥ यः ॥ इत्याना
एति ॥ अङ्गीनः इत्याना कर्णिः ॥ कर्णिः ॥ यास्वामृतम् ॥ अर्णवः ॥ इत्येष्वाग्नीं
त्यः ॥ ३५ ॥ अङ्गीनः इत्याना कर्णिः ॥ इत्येष्वाग्नीं ॥ अर्णवः ॥ इत्येष्वाग्नीं ॥ अर्णवः ॥

Rigveda
(padapatha)
manuscript
in
Devanagari,
early 19th
century.

ऋग्वेद

१०.४८ गुवाहाच्य दृप्तियुक्ता सोनक्तीर्नद्या प्रभूति गु
॥३७ न द्वा उतो मे समस्तम् ती॥ गु श्री प्रथं कृजन नी गु र
न् त विद्युती॥ न द्वा न गवनी तुल्यं विश्वस्यज
गतो दिग्गं॥ संख गानीर सयमनी गुर न लक्ष्यमालि
नी॥ प्रथं द्वा ह गिराग द्वा न द्वा परमशीमदि न द्वा
परमशीम स्तुतेन मः॥ नामाद्यवर्णात परमाज्वले ॥३८॥
तीवराच्य नी कर्म पुण्युक्तुष्टा॥ दुर्मीटवी शरण

- ऋग्वेद हा चार वेदांपैकी एक असून याची रचना चार वेदांमध्ये सर्वप्रथम झाली आहे असे समजण्यात येते. तसेच ऋग्वेद संस्कृत वाडमयातील पहिला ग्रंथ आहे असेही मानले जाते.

ॐ भूर्भुवः स्वः

तत्सवितुर्वरेण्यं

भर्गो देवस्य धीमहि

धियो योनः प्रचोदयात् ।

